

MILJØ-
DIREKTORATET

INSPEKSJONSRAPPORT

ELKEM ASA BREMANGER
Postboks 334 Skøyen (JE)
0213 Oslo

Oslo, 19. juni 2020

Deres ref.:
Hrafnhildur Eva Olafsdottir

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/335
Saksbehandler:
Rune Andersen

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Elkem Bremanger

Kontrollnummer: 2020.594.I.miljodir

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Hrafnhildur Eva Olafsdottir

Fra Miljødirektoratet:

Rune Andersen

Andre deltagere fra virksomheten:

Torstein Ask

Andre deltagere fra Miljødirektoratet:

Ole Stian Bockelie

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Elkem Bremanger den 20. mai 2020. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Miljødirektoratet avdekket 5 avvik og ga ingen anmerkning under inspeksjonen.

Avvik:

- Etablerte prøvetakingspunkter på avfallsdeponiet er ikke tilstrekkelig for å sikre at kravet om representative utslippsdata blir ivaretatt
- Virksomheten har etablert et mellomlager for avfall uten å ha utført en risikovurdering av lagringsforholdene
- Virksomheten lagrer kjemikalier uten oppsamlingsarrangement og med stor fare for utslipp til sjø ved en eventuell lekkasje
- Virksomhetens rapportering av solgte biprodukter er mangelfull
- Virksomheten har tankanlegg som ikke fullt ut tilfredsstiller forskriftens krav til oppsamlingsarrangement

Anmerkninger:

- Ingen forhold ble anmerket under inspeksjonen.

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 5 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

19. juni 2020	Rune Andersen		Henning Gøhtesen
dato	kontrollør	Miljødirektoratet	seksjonssjef

Kopi av rapporten sendes til:

- Fylkesmannen i Vestland ved miljøvernavdelingen
- Bremanger kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: ELKEM ASA BREMANGER	
Organisasjonsnr.: 973095331	Eies av: 911382008
Bransjenr. (NACE-kode): 20.130 - Produksjon av andre uorganiske kjemikalier	

Kontrollert enhet

Navn: Elkem Bremanger	Anleggsnr.: 4648.0002.01
Kommune: Bremanger	Fylke: Vestland
Anleggsaktivitet: Metallurgisk industri	
Tillatelse gitt: 12. oktober 2017	Sist endret: 23. mars 2020

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen gjennomføres for å følge opp melding om spesielle hendelser.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Styringssystem
- Sedimenter og grunnforurensning
- Prosess og rensutstyr
- Avfall
- Utslipp til luft
- Deponi
- Utslipp til vann

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Elkem Bremanger plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Miljødirektoratet skal kunne avslutte saken, må Elkem Bremanger innen 15. september 2020 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet, og innen 10. august sende inn en plan for

etablering av nye prøvetakingsbrønner på avfallsdeponiet slik at kravet om representative utslippsdata blir ivaretatt.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (post@miljodir.no) til Miljødirektoratet v/Rune Andersen.

4. Pålegg om opplysninger

Elkem Bremanger må sende Miljødirektoratet følgende opplysninger innen 10. august 2020 (jf. *forurensningsloven § 49*):

- Faktura eller lignede som dokumentasjon på mottatte mengder masser som er benyttet som fyllmasse/toppdekke på avfallsdeponiet
- Oversikt som viser hvordan fraksjoner som ovnsforinger, øseforinger (staver) og annet avfall fra ombygging av ovner (bl.a. ovn 2 i 2016) er disponert.
- Dokumentasjon som viser vurderinger som er foretatt for å definere slagge som biprodukt, jf. avvik 4.

Klageadgang

Dere har rett til å klage på pålegg om opplysninger dersom dere mener at dere ikke har plikt eller lovlig adgang til å gi opplysningene. En klage bør begrunnes og skal sendes Miljødirektoratet senest 3 dager etter mottakelsen av denne rapporten (jf. *forvaltningsloven § 14*). En klage kan fremsettes både skriftlig og muntlig.

5. Varsel om tvangsmulkt for retting av avvik

Miljødirektoratet varslar herved at vi vil fatte vedtak om tvangsmulkt (jf. *forurensningsloven § 73*) dersom vi ikke har mottatt en skriftlig bekreftelse på at avvikene er rettet innen 15. september 2020. Tvangsmulkten vil påløpe dersom vi ikke har mottatt en bekreftelse på at avvik er rettet innen 2 uker etter at vedtaket om tvangsmulkt ble fattet.

En eventuell tvangsmulkt vil være et engangsbeløp på kr 100 000,-.

Dere har anledning til å kommentere dette varselet. Eventuelle kommentarer må sendes til Miljødirektoratet innen to uker etter at denne rapporten er mottatt.

6. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 14. mai 2020. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll i samsvar med § 39-3 i *forurensningsforskriften*. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter *forurensningsloven* er fastsatt i *forurensningsforskriften* §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Elkem Bremanger bli ilagt et gebyr på kr 20 000,- for inspeksjonen, jf. *forurensningsforskriften* §§ 39-7 og 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 3 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til *forurensningsforskriftens* kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og sendes til Miljødirektoratet.

En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

7. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på www.miljodirektoratet.no (jf. offentleglova).

8. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Etablerte prøvetakingspunkter på avfallsdeponiet er ikke tilstrekkelig for å sikre at kravet om representative utslippsdata blir ivaretatt

Avvik fra:

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Elkem AS Bremanger Smelteverk pkt. 9.4.3

Kommentarer:

Ifølge tillatelsen plikter bedriften å sørge for vedlikehold, kontroll og overvåking av deponiet så lenge Miljødirektoratet mener det er nødvendig. Det skal gjennomføres kontroll og overvåking av deponiet i etterdriftsfasen som sikrer representative utslippsdata fra deponiet og fanger opp eventuell utlekking av sigevann fra deponiet.

Det finnes to eldre prøvetakingsbrønner på deponiområdet, men disse dekker kun en mindre del av det innerste området. I tillegg tas det prøver av sjøvannet utenfor deponiet.

På en stor del av området er det ikke etablert overvåkingsbrønner. Miljødirektoratet mener at dagens situasjon med kun to prøvetakingsbrønner på et begrenset område ikke er tilstrekkelig for å dekke hele deponiområdet og for å ivareta kravet om å sikre representative utslippsdata.

Det vises til punkt 3 ovenfor (Oppfølging etter inspeksjonen) om at dere må sende inn en plan innen 10. august som viser hvordan prøvetakingsbrønner kan etableres slik at hele området blir dekket.

Avvik 2

Virksomheten har etablert et mellomlager for avfall uten å ha utført en risikovurdering av lagringsforholdene

Avvik fra:

Forurensningsloven § 7 Plikt til å unngå forurensning

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) § 5 2. ledd pkt. 6

Kommentarer:

Ifølge forurensningsloven må ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten tillatelse fra forurensningsmyndigheten, eller tillatt etter vedtak.

Når det er fare for forurensning i strid med loven, eller vedtak i medhold av loven skal den ansvarlige for forurensning sørge for tiltak for å hindre at den inntreffer.

Ifølge internkontrollforskriften skal farer og problemer kartlegges og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

I forbindelse med avslutningsarbeidet med avfallsdeponiet på industriområdet ble 836 m³ med masser fra deponiet kjørt opp og mellomlagret på området ved renseanlegget (KUPA). Massene ble lagt dit uten at det var foretatt noen riskokovurdering. Massene ble lagt tett inntil en bekk med stor fare for avrenning videre via elv og ut i sjøen. Det var heller ikke foretatt noen analyse av avfallet før det ble transportert til mellomlageret. Det ble opplyst at de var blitt tilkjørt 2-3 måneder før tilsynet.

Virksomheten hadde i forbindelse med graving av en strømkabel måttet flytte på massene og de var nå plassert på fiberduk et stykke unna bekken. Virksomheten opplyste at de nå hadde tatt prøver av massene som beslutningsgrunnlag for å kunne vurdere videre avhending.

Avvik 3

Virksomheten lagrer kjemikalier uten oppsamlingsarrangement og med stor fare for utslipp til sjø ved en eventuell lekkasje

Avvik fra:

Forurensningsloven § 7 Plikt til å unngå forurensning

Produktkontrollloven § 3 Aktsomhetsplikt

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften § 5 2. ledd pkt. 6

Kommentarer:

Ifølge forurensningsloven må ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten tillatelse fra forurensningsmyndigheten, eller tillatt etter vedtak.

Når det er fare for forurensning i strid med loven, eller vedtak i medhold av loven skal den ansvarlige for forurensning sørge for tiltak for å hindre at den inntreffer.

Ifølge produktkontrollloven skal den som produserer, innfører, omsetter, bruker eller på annen måte behandler produkt som kan medføre forurensning vise aktsomhet og treffe rimelige tiltak for å forebygge og begrense slik virkning slik at produkter ikke medfører miljøforstyrrelse, bl.a. i form av forstyrrelse av økosystemer og forurensning.

Ifølge interkontrollforskriften skal virksomheten kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

Virksomheten fikk etter inspeksjon den 21. mars 2019 avvik på lagring av kjemikalier av blant annet flussyre og 50 % svovelsyre. Begge disse manglet oppsamlingsarrangement for å hindre at et eventuelt utslipp ville renne ut i terreng eller i resipienten. Ingen av disse avvikene er lukket.

Elkem vil som del av oppfølgingen etter inspeksjonen i 2019 utrede mulige tiltak ved lagring av flussyre, slik at både hensynet til personellsikkerhet og utslipp til ytre miljø kan ivaretas. Virksomheten skal i henhold til dette sende inn en plan for dette med frist 1. august 2020.

Elkem fikk også ved tilsynet i 2019 avvik på at IBC containere med 50 % svovelsyre ble lagret utendørs uten oppsamling. En eventuell lekkasje fra disse vil renne ut på asfalt og deretter ned en skråning mot sjøen.

I tilbakemeldingen fra forrige tilsyn opplyste virksomheten at lagringen av svovelsyre ville bli erstattet av to nye bulk tanker med oppsamlingsarrangement uten å si noe om når dette ville bli ferdigstilt. Under inspeksjonen kom det fram at dette nå var under arbeid og planlagt tatt i bruk i august.

Selv om tiltak nå er under arbeid, ser Miljødirektoratet alvorlig på at virksomheten ikke har fulgt opp og lukket avvik fra forrige tilsyn i mars 2019.

Vi vil presisere at et avvik er brudd på gjeldende regelverk og skal lukkes så raskt som mulig etter at forholdet ble påpekt.

Avvik 4

Virksomhetens rapportering av solgte biprodukter er mangelfull

Avvik fra:

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Elkem AS Bremanger Smelteverk pkt. 11.4

Kommentarer:

Ifølge tillatelsen skal Elkem Bremanger innen 1. mars hvert år rapportere utslippsdata fra foregående år via Altinn.no. Rapporteringen skal skje i henhold til Miljødirektoratets veileder. I egenkontrollrapport skjema skal det i pkt.3.3 'Andre forhold' rapporteres inn mengder generert og solgt av biprodukter.

I egenkontrollrapporten for 2019 har virksomheten oppgitt 13072 tonn generert og solgte biprodukter uten å oppgi hva dette er. Under tilsynet ble det oppgitt at de riktige mengdene for 2019 er 3478 tonn slagg, 4160,4 tonn jernklorid, 9685 tonn aluminiumsklorid og 17566,5 tonn lut. Tilsvarende gjelder også for 2018 der det i egenkontrollrapporten er oppgitt 12799 tonn biprodukter, mens det under tilsynet ble oppgitt 2856 tonn slagg, 5230,8 tonn jernklorid, 13576,9 tonn aluminiumsklorid og 23901,5 tonn lut.

For å definere noe som biprodukt viser vi til Forurensningslovens § 27 2.ledd som beskriver hva som må til for å kunne definere noe som biprodukt og ikke avfall.

Som biprodukt og ikke avfall regnes løse gjenstander og stoffer som;

1. er fremstilt som en integrert del av en produksjonsprosess som primært tar sikte på å fremstille noe annet,
2. kan brukes direkte uten annen bearbeidelse enn det som er normalt i industriell praksis,
3. kan brukes på en måte som er lovlig,
4. ikke medfører nevneverdig høyere risiko for helseskade eller miljøforstyrrelse enn tilsvarende gjenstander og stoffer som ellers kunne blitt brukt, og
5. med sikkerhet vil bli utnyttet.

Virksomheten kunne ikke dokumentere disse vurderingene under tilsynet, og det vises til vårt pålegg om opplysninger under pkt. 4, 3. kulepunkt.

Avvik 5

Virksomheten har tankanlegg som ikke fullt ut tilfredsstillers forskriftens krav til oppsamlingsarrangement

Avvik fra:

Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften). Kap. 18. "Tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall" (tankforskriften), § 18-6 pkt. c 2. ledd (opsamlingsarrangement), § 18-6 pkt. d (kriterier for teknisk tilstand) og § 18-6 pkt. e (driftsrutiner)

Kommentarer:

Forurensningsforskriften stiller krav til at tanker som inneholder stoffer som er væske ved normalt trykk og temperatur, med unntak av dobbeltveggede tanker som nevnt i bokstav c fjerde ledd, skal ha et effektivt oppsamlingsarrangement som minst rommer tankens volum og som tåler de aktuelle kjemikalierne eller det farlige avfallet. Oppsamlingsarrangementet må konstrueres slik at de aktuelle årsaker til utslipp (utslippsmekanismer) fanges opp. Eksempler på tilfeller som kan føre til utslipp fra tank er korrosjon, ytre mekanisk påvirkning, overfylling, feiloperasjon, frostsprengning mv. Oppsamlingsarrangementet må tåle de kjemikalier som er aktuelle, de klimatiske forhold som kan oppstå og ha nødvendig mekanisk styrke.

Det stilles videre krav om at ventiler for drenering av regnvann fra oppsamlingsarrangementer skal være avstengt når drenering ikke pågår (jf. forskriftens § 18-6 pkt. c 2. ledd, om oppsamlingsarrangement, § 18-6 pkt. e om driftsrutiner og forskriftens veiledning s. 11, hvor det er presisert at drenering av regnvann kun skal foregå som en kontrollert og dokumentert driftsrutine og at ventiler fra oppsamlingsarrangementer skal stenges når dreneringen avsluttes.

Silgrain avdelingen omfatter en tankfarm med 6x40 m³ og 1x150 m³ tanker som inneholder syre fra produksjonsprosessen. Et eventuelt uhell/søl fra disse vil bli fanget opp i et kanalsystem og ledet til en pumpegrop. Herfra vil det bli pumpet videre til en katastrofetank på 250 m³ som er plassert innenfor en ringmur. Pumpen i pumpegropa vil aktiveres ved lav pH, og regnvann etc. som ellers samles opp i pumpegropa med nøytral pH renner i overløp og ut i sjøen.

Også for oppsamlingsarrangementet som selve katastrofetanken står i sammen med en annen tank, er det etablert liknende løsning ved at dreneringen fra oppsamlingsbassenget normalt står åpen for å slippe ut regnvann som samles opp innenfor ringmuren. Denne vil lukkes automatisk basert på sensor som detekterer ledningsevne dersom det oppstår lekkasjer.

Miljødirektoratet vurderer at disse løsningene ikke tilfredsstillers forskriftens krav til oppsamlingsarrangement da det i utgangspunktet står åpent hele tiden for å kunne drenere regnvann ut, og vil således være avhengig av teknisk sensor for å stenge åpen dreneringsventil.

9. Anmerkninger

Ingen forhold ble anmerket under inspeksjonen.

10. Andre forhold

Hydraulikkolje

Virksomheten opplyste at det ved høyvann kan observeres en oljefilm i sjøen utenfor fabrikkområdet. De mente dette kunne skyldes søl av gammel hydraulikkolje som har ligget i grunnen fra rundt 20 år tilbake i tiden. I forbindelse med grunnundersøkelser som skal gjennomføres på fabrikkområdet ble det opplyst at det vil bli tatt boreprøver av grunnen der de mener oljeforurensningen kan komme fra. Rapporten fra dette arbeidet vil foreligge i 2021.

11. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)